

הנאון החסיד ר' ישראל ב"ר מאיר די קוריאל, אשר יזכירם בתשובותיו כ"פ (בסימן א', ובאותו הקבוץ הנורא היו שני רבתי כו'), ומתלמידיו היה הרב האר"י ז"ל¹). (לדעת בעל קוה"ד היה מחבריו, ואולם זה היה אח"כ שנעשה לו כתלמיד חבר). והרב ר' שלמה עדני²) מעיר צנעה ממדינת תימן, שהי' אח"כ מרבני חברון, וחבר ס' מלאכת

על התורה...". והמשורר ר"י נגארה במכתביו ובהספרו על ר"ב אשכנזי (ב"מ ימי ישראל) מתאר אותו בשם "איש אלקים קדוש עסקן ורב פעלים, קנא ונוקם, מציל עשוקים ומנהיג גדול", וגם מס' תשובותיו נראה שהאדם הגדול הזה מסר את נפשו לטובת הכלל, וכל דאגתו היתה אך בשביל הכלל, וגם במצרים וגם בירושלם עשה ותקן תקנות גדולות להקלת המצוקות ולהרבות שלום. והיה מחונן בסגנון נפלא ומליצותיו נעלות מאד, וכדאי לראות לדוגמא את תשובותיו הנכבדות סימן א' וסימן פ"ו.

כפי הנראה היה ראש הרבנים במצרים במקום רבו הרדב"ז ז"ל, ובטוב מצרים וכן בד"י בתוגרמא מביאים—עפ"י כ"י ר"י סמברי—שהוא ביטל הנגידות במצרים, שאז בא נגיד מקושטאנדינא ושמו יעקב ב"ר יעקב תלמיד, שהיה לבוש בגדי מלכות, וכיום שבת קדש הראשון לבואו באו בני ישראל ובראשם הרב בצלאל אשכנזי לקבל פניו, והוא—הנגיד—לא שת לבו להם ולא נהג בהם כבוד, וחרה אף ר' בצלאל ונדרהו, והנגיד הלשין על ר"ב, אבל ר"ב גבר עליו וגרש את הנגיד, ומאז נעשה חק שהבא מקושטא לא יקרא נגיד כי אם "גיליבי". ולפי השערת הח' רוזאנוס היתה זאת סבה שהוכרח לעזוב את ארץ מצרים ולעלות לירושלם. בירושלם עמד הרב אשכנזי בראש הקהלה, כמוכח מחלופי מכתביו בעניני ירושלם עם קהל דמשק והמשורר ר"י נגארה, המובאים ב"מימי ישראל". הרב אשכנזי נסע נ"כ בשליחות היהודים מירושלם לקבץ כספים בעד ענייה ובעד פדיון בית הכנסת שבירושלם, לדמשק ושאר עירות, כמוזכר "במימי ישראל" במקומות שונים, ומתשובותיו סי' מ' נראה גם כן שהיה בקושטאנדינא, ע"ש. גם בתשובותיו סימן א' מזכיר שיצא בשיירה על עסקי עיה"ק, ומש"ת מהרי"ץ סימן ק"ס שהביא גם המחבר בהערותו נראה גם כן שר"ב אשכנזי עמד בראש ההנהגה של היהודים בירושלם, והיה לו גם כן הכח והשלטון מהממשלה בידעו גם את שפת המדינה, והוא עשה הפשר בין האשכנזים והספרדים על דבר "פרעון הששית". ועיין בתשובתו סימן ל"ט שחתם בה "נגד בית קדשנו — ונגד הכותל הזה"—, ואף הוא תקן את מנהגי הפרשת חרומות ומעשרות, והיה לו על זה ענין רב עם המחמירים, כטובא בארוכה בסימן א' מתשובותיו. כפי הנראה מחתימתו על מכתב מירושלם למוניססיר שנדפס ב"ירושלם" ז' צד 351 היה בשנת שנ"א בירושלם, ומחתימתו עם רבני מצרים בשו"ת אהלי יעקב סימן מ' נראה שהיה בשנת שנ"ב במצרים.

אבל זה ברור ממת שהובא ב"מימי ישראל" שנפטר בירושלם ושם נטמן, ומקום קברו לא נדע. והמשורר ר"י נגארה ידידו וריעו הנאמן מאד הספידו וקונן עליו (שם) מרה, ומרבה לספר בשבחו גם בתור גאון וקדוש וגם בתור מנהיג, ע"ש. א.ר.—].

(1) [החיד"א בש"ג ערך ר"י לוריא, כתב "בבחרותו כתב האר"י שיפה על מסכת זבחים בחברת רבו הרב בצלאל, שהיתה ביד הרב מהר"א אלפנדרי ונשרפה באזמיר", ע"ש. ועיין ב"טוב מצרים" שמביא המקור לדברי חיד"א שהאר"י היה תלמידו של ר"ב אשכנזי, שהוא מכת"י ר"י סמברי. א.ר.—].

(2) [אזכירהו להלן בהוספה לפרק זה. א.ר.—].